voorstel

Zwolle

# Raadsbrief

Datum 12 juni 2025

| | |
|---|---|
| **Onderwerp** | Overzicht van de voortgang opgave “Versterken en beter ondersteunen van de sociale basis in Zwolle” |
| **Portefeuillehouder** | Michiel van Willigen |
| **Bijlagen** | Bijlage 1 Richting Zwolse Sociale Basis (februari 2025) |

**Openbaarheid**

☒ Openbaar
☐ Geheim

**Wij stellen u voor kennis te nemen van:**
De voortgang van de opgave ‘versterken en verder ondersteunen van de sociale basis’ in Zwolle.

Datum 12 juni 2025

**Inleiding**
Met deze raadsbrief informeren wij u over de voortgang van de opgave ‘versterken en verder ondersteunen van de sociale basis’ in Zwolle. Deze opgave is een belangrijk onderdeel van de Koers Sociaal Domein 2024–2030 en raakt aan de kern van onze samenleving: hoe inwoners samenleven, elkaar ontmoeten, bijdragen aan hun gemeenschap en hoe ze naar elkaar omkijken en voor elkaar zorgen.

Het versterken van de sociale basis is een cruciale beweging in het realiseren van de Koers Sociaal Domein. We zien door vergrijzing, migratie, individualisering en onzekerheid over de toekomst een toenemende druk ontstaan op de samenleving en op het sociaal domein van de gemeente. Deze ontwikkeling wordt versterkt door de vermaatschappelijking van de zorg (een verschuiving van het medisch naar het sociaal domein) en een daardoor groter beroep op gemeentelijke voorzieningen. Dit in combinatie met tekorten op de arbeidsmarkt en de nog steeds voortdurende loon- en prijsstijgingen maakt de noodzaak om tot nieuwe oplossingen te komen, groot.

**Kader**
Zwolse Koers Sociaal Domein 2024 -2030
Visie sterke sociale basis

**Kernboodschap**
De sociale basis is het sociale weefsel (fundament) van onze Zwolse samenleving. Een sterke sociale basis betekent dat inwoners zich verbonden voelen met hun omgeving, betekenisvolle contacten hebben, zich vitaal en capabel voelen, kunnen bijdragen aan hun gemeenschap en kunnen meedoen in de samenleving. De kracht van de sociale basis is dat deze laagdrempelig is en uitgaat van intrinsieke en elkaar versterkende motivaties van inwoners, vrijwilligers en betaalde krachten. In Zwolle hebben we een relatief sterke sociale basis (blijkt uit het Buurt-Voor-Buurt Onderzoek).

We hebben te maken met groei van onze stad en demografische ontwikkelingen. Er komen meer inwoners, meer (kwetsbare) ouderen, meer alleenwonenden (waarvoor we onvoldoende geschikte woningen hebben), een hogere zorgvraag, minder zorgprofessionals. Daardoor ontstaat een grote druk op sociale netwerken, mantelzorg- en welzijnsvoorzieningen. De urgentie om de sociale basis te versterken en verder te ondersteunen is groot. Maar de sociale basis laat zich niet ‘extern’ sturen. Het eigenaarschap en de legitimiteit van deze basis ligt in de samenleving en bij gemeenschappen zelf.

Om de sociale basis te versterken, is samenwerking nodig tussen inwoners, organisaties en de gemeente. Inwoners hebben zelf ideeën hoe zij hun leefomgeving willen inrichten. Organisaties en de gemeente hebben een belangrijke rol als het gaat om het stimuleren en faciliteren van voorzieningen en initiatieven rondom ontmoeten, naar elkaar omkijken en meedoen. Alle spelers zijn nodig om te zorgen dat de sociale basis op een passende wijze wordt ondersteund.

Wij zien dat dit een meerjarige, integrale inzet van alle betrokkenen (inwoners, organisaties en gemeente) vergt en ook extra financiële middelen. Deze middelen zijn nodig om de stijgende indexatiekosten en weggevallen rijksmiddelen van onze partners te compenseren. Daarnaast zijn extra middelen nodig om de sociale basis daadwerkelijk te versterken. Bij de Perspectiefnota 2026-2029 stellen we u daarom voor om structureel extra middelen hiervoor in te zetten. We gaan samen met partners en met inwoners bouwen aan een sterkere sociale basis.

Datum 12 juni 2025

**Toelichting**

*Samenwerking in partnerschap voor versterken en verder ondersteunen van de sociale basis*

In 2024 is de Koers Sociaal Domein 2024-2030 vastgesteld. Daarmee zetten we in beleid, uitvoering en organisatie concrete stappen om nog beter aan te sluiten bij de leefwereld van inwoners en geven we in samenspraak met inwoners en partners vorm aan beleid en uitvoering.

We maken ruimte voor initiatieven van inwoners en gaan samen met hen, en onze partners en relevantie organisaties, toewerken naar uitvoeringsagenda's sociale basis op wijk of stadsdeelniveau. Door ook gebruik te maken van data (wat doen we al) en die met elkaar te bespreken, (wat kan beter, wat hoeft niet meer) ontstaat een beeld bij wat nodig is voor het versterken en verder ondersteunen van de sociale basis. Het gedeelde toekomstbeeld "Richting Zwolse sociale basis" (zie hieronder) is daarbij het kader.

*Wat is tot nu toe gedaan?*

- Een gedeeld toekomstbeeld voor de sociale basis
  De afgelopen periode hebben bestuurders van gemeente en maatschappelijke partners de samenwerking rondom de sociale basis geïntensiveerd. Dit heeft geleid tot nieuwe afspraken over samenwerking en prioritering van activiteiten:
  - In co-creatie is de "Richting Zwolse sociale basis", vastgesteld (februari 2025). In dit gezamenlijke toekomstbeeld hebben we focusopgaves en randvoorwaarden benoemd (zie bijlage 1). Samen met partners gaan we werken aan de prioriteiten: samenkracht versterken (versterken zorgzame gemeenschappen), opgroeien en opvoeden veerkrachtige jeugd; kwaliteit van leven thuiswonende ouderen en vergroten kansengelijkheid specifieke aandachtgroepen. Daarnaast benadrukken we het belang van het thema arbeidsparticipatie: versterken van maatschappelijke participatie als springplank naar arbeidsparticipatie, bijvoorbeeld bij jeugd.
  - Doorontwikkeling van het Bestuurlijk Overleg Sociale Basis naar een netwerktafel waarin partners gelijkwaardig samenwerken aan en afstemmen over gedeelde opgaven (toekomstbeeld). Deelnemers aan dit overleg zijn actief in de sectoren welzijn, zorg, onderwijs, sport en cultuur, sociale woningbouw, werk en overheid/gemeente. De netwerktafel is geen gesloten tafel. Dat betekent dat in de toekomst ook andere perspectieven kunnen worden verbonden. Besluit over de doorontwikkeling vindt in juli plaats.

- Aansluiting zoeken bij wat al loopt
  Binnen focusweken van de gemeente (zie Memo stand van zaken Van Inzicht naar Focus) en in wijkgesprekken is opgehaald wat leeft in de stad en waar energie zit. Op welke ontwikkelingen kunnen we aanhaken en in partnerschap werken aan het versterken van de sociale basis. Het verbeteren en versterken van het samenspel tussen het Sociaal wijkteam en partners in de sociale basis is daar ook onderdeel van.
  Het gaat om zorgen dat mogelijkheden in de sociale basis voor inwoners vindbaar zijn en gerichtere inzet van het Sociaal wijkteam (vanuit de kerntaak).

  ***Praktijkvoorbeeld Wendbaar Leerbudget***
  Bij het Sociaal Wijkteam West kwamen meerdere hulpvragen binnen van (hoogbegaafde) jeugdigen. Was hier specialistische hulp nodig? Uit de gesprekken bleken de jeugdigen vooral

behoefte te hebben aan sociale contacten en het uitwisselen van ervaringen. Met behulp van het Wendbaar Leerbudget ontwikkelden Travers Welzijn samen met sociaal werkers een groepsaanbod. Inmiddels zijn al twee groepen met 15 jeugdigen gestart. Jeugdigen gaan samen aan de slag met ambachtelijke en creatieve opdrachten. Zo maken ze op een laagdrempelige manier contact en wisselen ervaringen uit. Ook de ouders gaan met elkaar aan de slag en vinden zo steun bij elkaar. De professionals begeleiden dit en leren dit samen steeds beter te doen. Een belangrijke opbrengst is dat de drempel naar andere activiteiten en ondersteuning in de sociale basis voor deze jeugdigen is verlaagd
Voor de verdere inzet van het wendbaar leerbudget in 2025 en 2026 wordt momenteel een panel gevormd van partners in de sociale basis dat aan de slag gaat met het ontwikkelen van antwoorden in de sociale basis voor vragen die nu nog leiden tot de inzet van specialistische jeugdhulp.

*Eerstvolgende stappen najaar 2025*

- <u>Compensatie stijgende kosten</u>
  Een eerste prioriteit is het “op peil houden” van de inzet in en rondom de huidige sociale basis. Organisaties in de sociale basis zijn de afgelopen jaren geconfronteerd met een hogere loon- en prijsontwikkeling dan de hoogte van de gemeentelijke indexatie en stijgende kosten van energie. Wij willen dit compenseren om de inzet in de sociale basis op peil te houden. Daarnaast vallen incidentele budgetten weg door aflopende rijksregelingen. Ook die willen we structureel gaan voortzetten. Vanuit stabiele bedrijfsvoering bij organisaties in de sociale basis, ontstaat rust om samen te werken aan versterking van de sociale basis en innovatie.

- <u>Sturing en monitoring</u>
  Komend half jaar ontwikkelen wij de Monitor Koers Sociaal Domein, waarin we de drie ambities van de sociale basis meenemen: gekoppeld aan de drie ambities: betekenisvolle contacten, vitaliteit en gelijke kansen. We willen de sociale basis steeds verder versterken, jaarlijks evalueren en deelresultaten vaststellen. Sturing vindt plaats via de netwerktafel, de (nog samen te stellen) multidisciplinaire werkgroepen en bestuurlijke besluitvorming.

*Vooruitblik langere termijn*

Activiteiten 2026 en verder:

- Uitvoeringsagenda’s op wijk- en stadsdeelniveau opstellen.
- Jaarlijkse reflectie en bijstelling op basis van monitoring.
- Versterken van partnerschap met brede vertegenwoordiging (ook buiten de ‘logische’ partijen).
- Doorontwikkeling van de netwerktafel naar een bestuurlijke regietafel binnen het opgavenetwerk ‘versterken en verder ondersteunen van de sociale basis’.
- Versterken samenspel Sociaal Wijkteam en partners sociale basis.

**Maatschappelijk draagvlak & participatie**
Het versterken van de sociale basis doen we nadrukkelijk samen met de stad. Niet alleen met de bekende partners, maar ook met bewonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere organisaties, netwerken die van waarde zijn voor een sterke sociale basis. We zien ook een grote bereidheid om dit gezamenlijk op te pakken

Het Bestuurlijk Overleg Sociale Basis als netwerktafel is open en ontwikkelt zich richting een breed gedragen platform voor samenwerking. Op termijn willen we deze tafel door ontwikkelen naar een bestuurlijke regietafel van het opgavenetwerk sociale basis.

**Communicatie**
Omdat de sociale basis van gemeenschappen, netwerken, van ketenpartners en dus van de stad is, betekent dat communicatie over het belang en de urgentie van het versterken en het ondersteunen van de sociale basis in co-creatie en in afstemming met inwoners en partners plaats zal vinden.

*Strategie*
Aansluitend bij bovenstaande werken we de communicatiestrategie uit met inwoners en partners.

In eerste instantie (Q2/Q3) wordt op begrijpelijke wijze het verhaal van de Zwolse sociale basis geschetst. Waarbij het unieke van Zwolle, de (veer)kracht die er al is, wordt benadrukt.
Dat kan alleen worden gedaan samen met inwoners, met betrokken organisaties en partners: want dit is het verhaal van de stad Zwolle (niet van de gemeente Zwolle)

Vervolgens wordt dit verhaal – en de noodzaak van het versterken en het ondersteunen van de sociale basis – op een inspirerende en activerende manier gedeeld door ambassadeurs (bekende gezichten uit de stad, inwoners, vrijwilligers, mantelzorgers, zorgprofessionals, medewerkers van zorg- en welzijnsorganisaties.

Daarbij worden de communicatiekanalen van zorg- en welzijnsorganisaties en van (samenwerkings- en keten)partners ingezet, versterkt door de communicatie uitingen van de gemeente. Vanuit gemeentelijke communicatie-uitingen wordt duidelijk de link gelegd met de (samenvatting van de) Zwolse Koers Sociaal Domein 2024-2030.

Op basis van de eerste resultaten van de campagne wordt in afstemming een vervolg bepaald.

*Communicatiedoelstelling*
Inwoners bewust maken van het belang van een sterke sociale basis en hun eigen aandeel daarin, door een bewustwordingscampagne die vanuit verschillende partijen (zorg- en welzijnsorganisaties) wordt ingezet.

**Financiën**
In de PPN doen wij het voorstel om structureel € 4.0 miljoen beschikbaar te stellen voor het versterken en veder ondersteunen van de sociale basis.

**Risico's**
Met de opgave 'versterken en verder ondersteunen van de sociale basis' zetten we in op een beweging om in partnerschap samen te werken. Dat vraagt een lerende en stapsgewijze aanpak. Het gaat om het ontwikkelingen naar een andere wijze van sturing en aanbod, activiteiten organiseren vanuit het perspectief van inwoners en gemeenschappen. Die ontwikkeling vraagt tijd, ruimte, leren met elkaar en reflecteren.

De gekozen aanpak brengt ook risico's met zich mee, waaronder:

- Gebrek aan commitment en onvoldoende samenwerking: Goede interne en externe samenwerking is essentieel. Als niet alle betrokken partijen volledig gecommitteerd zijn, kan de samenwerking vertragen of mislukken.
- Inefficiënte stapsgewijze aanpak: Een lerende en stapsgewijze aanpak vereist tijd. Er bestaat een risico dat de voortgang te traag is, of dat de aanpak niet effectief genoeg is om de gestelde doelen te bereiken.
- Gebrek aan draagvlak bij inwoners en gemeenschappen: Het organiseren van activiteiten vanuit het perspectief van inwoners en gemeenschappen vereist daadwerkelijke participatie. Als dit niet goed wordt opgepakt, kan het draagvlak ontbreken en kunnen activiteiten niet aansluiten bij de behoefte.
- Weerstand tegen verandering: Het ontwikkelen naar een andere wijze van sturing en aanbod kan weerstand oproepen bij betrokken partijen die gewend zijn aan de huidige werkwijze.

Om bovenstaande risico's te verkleinen, is het van belang om gedurende het proces voortdurend in te zetten op deelname van alle spelers, inwoners en gemeenschappen betrekken, transparante communicatie, regelmatig evalueren en de aanpak wijzigen/aanpassen als dat nodig is.

**Vervolg**
Met de opgave sociale basis bouwen we voort op wat er al is, benutten de kracht van de stad en werken stap voor stap aan een veerkrachtige samenleving.

We informeren u na juli over de doorontwikkeling van het Bestuurlijk Overleg Sociale Basis en het gezamenlijke toekomstbeeld. Ook houden we u als raad op de hoogte van de voortgang rondom de processtappen dit najaar (compensatie stijgende kosten, sturing en monitoring) en rondom de activiteiten in 2026 en verder (zie de paragraaf vooruitblik langere termijn).

Datum 12 juni 2025

**Openbaarheid**
Openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer